

IVAN ŠKAFAR
1912—1983

FRANC SEBJANIC

Kaj malo bi prispevali k ustvarjalni podobi in spominu na pokojnega krajevnega zgodovinarja in bibliografa, duhovnika Ivana Škafarja, če bi se pri tem togo držali črke znane latinskega rekla: o mrtvem samo vse dobro. Še zadnji njegov objavljen prispevek v *Zgodovinskem časopisu* (1982, št. 1-2, str. 125—130) je kljub svoji širši izpovednosti naravnani v polemičen dialog, ki bi bil še kako koristen, če ga ne bi pretrgala njegova nepričakovana smrt.

Škafarjevo življenjsko pot označuje marsikatera podobnost z duhovnikovanji njegovih rojakov-klerikov med obema vojnama in po njej. Po svoji dejavnostni krivulji pa se v nekaterih vzgibih in naravnostih le razlikuje od svojih katoliških kolegov. To velja predvsem za njegovo proučevalsko in publicistično delo v preteklem četrstoletju, ko se je oprijel zgodovinskodokumentarističnega načina pisanja in celo polemičnih konfrontacij tako s pisočimi katoliškimi rojaki kot tudi z zgodovinarji in publicisti drugačnega nazorskega kova. Pri tem mu velja izreči priznanje za spoštljiv in tolerantan odnos do kritiziranih avtorjev ali oponentskih sobesednikov. Na svojih življenjskih postajah — od Beltincev (kjer se je rodil 6. maja 1912) do izseljenškega delovanja po Vojvodini in Nemčiji (v obdobju leta 1939) ter župnikovanj v različnih slovenskih in madž. krajih (do leta 1959) pa vse do zaključne udomitve v Radljah, — je z veliko mero zanimanja in razgledanosti skušal osvetljevati pretekla dogajanja rodne Prekmurja; pri tem mu je pridobljeno znanje madžarskega jezika omogočilo tudi uporabo številnih madžarskih virov.

Škafar je v teku svojega ustvarjalnega življenjskega obdobja v zgodovinarski periodiki, cerkvenih edicijah in regionalnem ka-

toliškem tisku objavil nad 30 razprav in prispevkov s krajevno (ter cerkveno) zgodovinsko tematiko, v posebni publikaciji SAZU pa je leta 1978 izdal priročniško koristno bibliografijo prekmurskih tiskov do leta 1918, ki je vsekakor plod požrtvovalnega zbiranja podatkov a je, žal, glede navedb javnih ter zasebnih hranilišč tiskov nekoliko pomanjkljiva ali morda celo pristranska.

Med pomembnejše Škafarjeve razprave in dokumentacijska poročila velja uvrstiti te objave: *Družba sv. Mohorja in Slovenska krajina* (Knj. glasnik in separat, 1937), *Prekmurski pisatelji v Šafařikovi Zgodovini južnoslov. slovstva* (JiS, 1969), *Gergur Mekinić Pythiraeus*, hrv. protestantski pisatelj in začetki slovstva pri gradiščanskih Hrvatih (ČZN, 1969), *Dolnjelendavska rodbina Haholt in rast njene posesti do leta 1381* (ČZN, 1971), *Posest dolnjelendavskih Banfijev leta 1389* (ČZN, 1972) in *Gradiivo za zgodovino kalvinizma in luteranstva na ozemlju belmurskega in beksinškega archidiakonata* (AEC 3, 1982).

Na manj raziskanem področju zgodovine slovenskega vzhoda — in pri tem bi si lahko priklicali v spomin še vedno veljavno karakterizacijo stanja o katerem je na zborovanju zgodovinarjev v Soboti leta 1959 govoril akademik F. Zwitter, — bo še dolgo zaznaven izpad Škafarjevega publicistično naravnane peresa. Slovenski zgodovinarji in kulturna javnost rodne Prekmurja pa bodo kljub temu dejstvu znali ceniti njegov prispevek v zakladnico lokalnega in hkrati tudi nacionalno pomembnega zgodovinarskega. Zdajšnji in bodoči raziskovalci slovenstva med Muro in Rabo bodo še posebej blagorivali njegovo zbirateljsko vnemo, saj jim je le-ta otela uničevalnemu »zobu časa« več kot 70 redkih prekmurskih tiskov.